

POLITIKE
EVROPSKE UNIJE

Kmetijstvo

Partnerstvo
med Evropo
in kmeti

Skupna kmetijska politika EU:
za našo hrano, naše podeželje,
naše okolje

POLITIKE EVROPSKE UNIJE

Publikacija je del zbirke, v kateri predstavljamo delovanje EU na različnih področjih politik, razloge za ukrepe in rezultate teh ukrepov.

Publikacije lahko prenesete s spletne strani:
http://europa.eu/pol/index_en.htm

Kako deluje Evropska unija
Evropa 2010: Strategija EU za gospodarsko rast
Ustanovni očetje Evropske unije

Boj proti goljufijam
Carina
Digitalna agenda
Ekonomska in monetarna unija ter evro
Energija
Humanitarna pomoč
Izobraževanje, usposabljanje, mladi in šport
Javno zdravje
Kmetijstvo ✘
Konkurenca
Kultura in avdiovizualno področje
Meje in varnost
Notranji trg
Obdavčenje
Okolje
Podjetništvo
Podnebni ukrepi
Potrošniki
Pravosodje, državljanstvo, temeljne pravice
Priseljevanje in azil
Promet
Proračun
Raziskave in inovacije
Razvoj in sodelovanje
Regionalna politika
Ribištvo in pomorske zadeve
Širitev
Trgovina
Varnost hrane
Zaposlovanje in socialne zadeve
Zunanje zadeve in varnostna politika

KAZALO

Zakaj potrebujemo skupno kmetijsko politiko	3
Delovanje kmetijske politike	7
Kako ukrepa Evropska unija	8
Evropsko kmetijstvo do leta 2020: prihodnji izzivi	16
Dodatne informacije	16

Politike Evropske unije Kmetijstvo

Evropska komisija
Generalni direktorat za komuniciranje
Publikacije
1049 Bruselj
BELGIJA

Rokopis je bil dokončan februarja 2013.

Fotografiji na naslovnici in strani 2: © Phovoir

16 str. – 21 x 29,7 cm
ISBN 978-92-79-24198-7
doi:10.2775/56536

Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije, 2013
© Evropska unija, 2013

Reprodukcija je dovoljena. Za uporabo ali reprodukcijo posameznih fotografij se je treba za dovoljenje obrniti neposredno na imetnike avtorskih pravic.

Zakaj potrebujemo skupno kmetijsko politiko

Izzivi za kmetijstvo že več kot 50 let

Skupna kmetijska politika (SKP) Evropske unije je bila sprejeta leta 1962 kot partnerstvo med kmetijstvom in družbo, med Evropo in njenimi kmeti. Njena glavna cilja sta bila:

- *izboljšati kmetijsko proizvodnjo, da se potrošnikom zagotovi stalna ponudba hrane po dostopnih cenah;*
- *kmetom v EU omogočiti dostojno preživljanje.*

Danes, 50 let pozneje, se EU sooča z več izzivi, in sicer:

- *prehranska varnost – na svetovni ravni se bo morala proizvodnja hrane podvojiti, da bo mogoče nahraniti devet milijard ljudi leta 2050;*
- *podnebne spremembe in trajnostno upravljanje naravnih virov;*
- *skrb za podeželje v EU in ohranjanje podeželskega gospodarstva.*

SKP je skupna politika za vse države članice Evropske unije. Upravlja in financira se na evropski ravni iz sredstev letnega proračuna EU.

V EU živi 500 milijonov potrošnikov in vsem je treba zagotoviti zanesljivo ponudbo zdrave in hranljive hrane po dostopnih cenah. Gospodarske razmere bodo še naprej negotove in nepredvidljive. Veliko je tudi sedanjih in prihodnjih izzivov, denimo svetovna konkurenca, gospodarska in finančna kriza, podnebne spremembe ter naraščajoči stroški surovin, kot so gorivo in gnojila.

V osrčju skupne kmetijske politike je hrana

Da bi se Evropska unija lahko spoprijela s temi izzivi, je oblikovala in začela izvajati skupno kmetijsko politiko (SKP).

Z njo je želela ustvariti pogoje, v katerih bodo kmetje lahko opravljali svoje funkcije v družbi, med katerimi je najpomembnejša pridelava hrane.

SKP zagotavlja evropskim državljanom prehransko varnost. Prepričani smo lahko, da evropski kmetje pridelujejo hrano, ki jo potrebujemo.

Zagotavljajo izredno raznolikost varnih in visokokakovostnih proizvodov v zadostnih količinah ter po dostopnih cenah. EU je po vsem svetu znana po svoji hrani in kulinarčni tradiciji. Zaradi svojih izrednih kmetijskih virov bi lahko imela in tudi morala imeti ključno vlogo pri zagotavljanju svetovne prehranske varnosti.

Evropejci se lahko zanesemo, da kmetje proizvajajo hrano, ki jo potrebujemo.

V osrčju skupne kmetijske politike je podeželje

Pri kmetovanju ni pomembna le hrana. Pomembne so podeželske skupnosti in ljudje, ki v njih živijo. Pomembno je naše podeželje s svojimi dragocenimi naravnimi viri.

Kmetje ohranjajo podeželje in podeželski način življenja v vseh državah članicah EU. Brez kmetij in kmetov bi bili naši zaselki, vasi in kraji v veliko slabšem položaju.

Veliko delovnih mest na podeželju je povezanih s kmetovanjem. Kmetje potrebujejo stroje, stavbe, gorivo, gnojila in zdravstveno varstvo živali. Veliko ljudi je zaposlenih v teh „predproizvodnih“ sektorjih. Drugi so zaposleni v „poproizvodnih“ dejavnostih, kot so priprava, predelava in pakiranje hrane. Nekateri pa so vključeni v skladiščenje, prevoz in prodajo hrane na drobno.

Na splošno sta kmetovanje in proizvodnja hrane zelo pomembna za naše gospodarstvo in družbo. V 27 državah članicah EU je približno 14 milijonov kmetov, dodatni štiri milijoni ljudi pa so zaposleni v prehranbnem sektorju. Kmetijski in prehranbni sektor skupaj zagotavljata 7 % vseh delovnih mest in ustvarita 6 % evropskega bruto domačega proizvoda.

Kmetje upravljajo podeželje v korist vseh nas.

V osrčju skupne kmetijske politike je naše okolje

Naše podeželje ni takšno, kot je bilo nekoč. Oblikovala so ga stoletja kmetovanja. Zaradi kmetovanja sta naše okolje in pokrajina tako raznolika. Podeželje je habitat za veliko različnih živalskih in rastlinskih vrst. Biotska raznovrstnost je zelo pomembna za trajnostni razvoj podeželja.

Kmetje upravljajo podeželje v korist vseh nas. Zagotavljajo **javne dobrine**, med katerimi sta najpomembnejši varstvo in ohranjanje naših tal, krajin ter biotske raznovrstnosti. Trg teh javnih dobrin ne plačuje. Da bi EU kmetom poplačala za to storitev, ki jo zagotavljajo družbi kot celoti, jim izplačuje dohodkovno podporo.

Podnebne spremembe lahko negativno vplivajo na kmete. SKP jim zato zagotavlja finančno pomoč, s katero lahko prilagodijo načine in sisteme kmetovanja in tako obvladujejo posledice podnebnih sprememb.

Kmetje se zavedajo, da je treba naše naravne vire zaščititi, saj je prav od njih odvisno njihovo vsakdanje življenje. Da bi preprečili negativne stranske učinke nekaterih kmetijskih praks, zagotavlja EU kmetom spodbude za trajnostno in okolju prijazno kmetovanje.

Dejansko sta pred kmeti dva izziva: proizvajati hrano ter hkrati varovati naravo in biotsko raznovrstnost.

Trajnostno kmetovanje, ki preudarno izkorišča naravne vire, je bistveno za našo proizvodnjo hrane in kakovost življenja, in sicer za današnjo, jutrišnjo in prihodnje generacije.

Evropsko kmetijstvo skozi čas

1957

Z Rimsko pogodbo je ustanovljena Evropska gospodarska skupnost (predhodnica današnje EU) šestih zahodnih evropskih držav.

1962

Oblikovana je skupna kmetijska politika, katere cilj je zagotoviti hrano po dostopnih cenah za državljane EU in primeren življenjski standard kmetov.

1984

SKP postane žrtev lastnega uspeha. Kmetije postanejo tako produktivne, da pridelajo več hrane, kot je potrebno. Presežki se skladiščijo, zaradi česar nastajajo „gore hrane“. Z različnimi ukrepi naj bi raven proizvodnje približali potrebam trga.

1992

SKP ni več osredotočena na podporo trgu, temveč na proizvajalce. Cenovna podpora se omeji in nadomesti z neposrednimi plačili pomoči kmetom. Spodbuja se okolju prijaznejše kmetovanje. Reforma sovпада s svetovnim vrhom v Riu leta 1992, kjer je bilo uvedeno načelo trajnostnega razvoja.

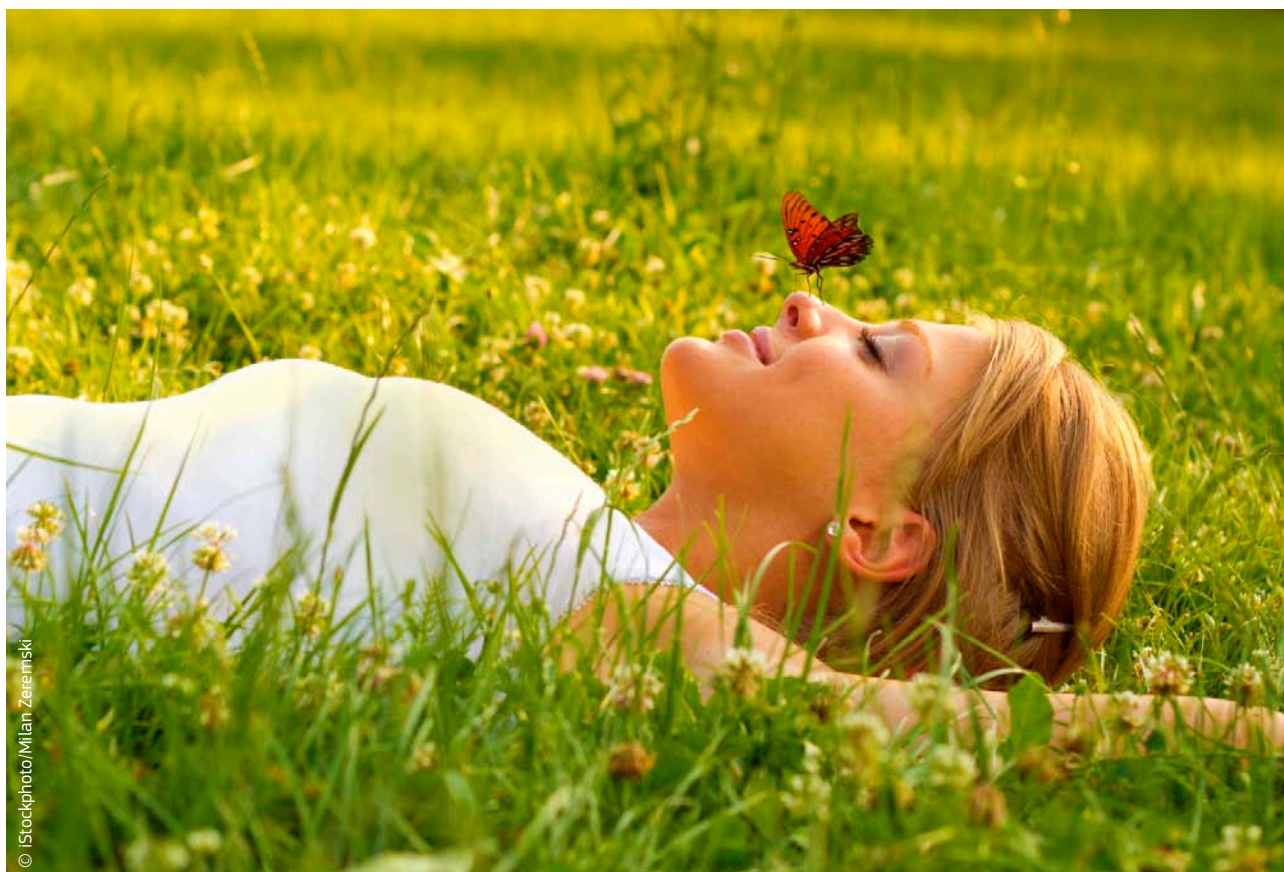
2003

SKP zagotavlja dohodkovno podporo. Nova reforma SKP odpravi vez med subvencijami in proizvodnjo. Kmetje zdaj prejmejo dohodkovno podporo pod pogojem, da obdelujejo kmetijska zemljišča ter izpolnjujejo standarde na področjih okolja, dobrega počutja živali in varne hrane.

2011

Cilj novega predloga reforme SKP je povečati konkurenčnost kmetijskega sektorja, spodbujati inovacije, prispevati k boju proti podnebnim spremembam ter podpirati delovna mesta in rast na podeželskih območjih.

Kako varujemo naravo in biotsko raznovrstnost?

Zakaj se kmetijska politika ureja na evropski ravni

Glavna cilja skupne kmetijske politike sta: izboljšati kmetijsko proizvodnjo za stalno ponudbo hrane po dostopnih cenah in zagotoviti dostojno preživljanje kmetov.

Ta cilja sta skupna vsem državam članicam, nobenega pa ni mogoče uresničiti brez finančne podpore kmetijstvu in podeželskim območjem. Poleg tega je v EU en sam velik trg za kmetijske proizvode. Zato je treba oblikovati takšno ureditev na evropski ravni, ki zagotavlja pravične pogoje za vse. Skupna politika EU omogoča tudi učinkovitejšo porabo proračunskih sredstev kot v okviru različnih nacionalnih ureditev.

Skupen pristop k podpori kmetijstvu zagotavlja enake pogoje konkurence za kmete, ki konkurirajo na notranjem trgu in tudi v svetu.

Brez skupne politike bi imela vsaka država članica EU svojo nacionalno politiko na področju kmetijstva, in sicer z različnim obsegom področja uporabe in različnimi ravni javne intervencije. Skupna politika na evropski ravni zagotavlja skupna pravila na enotnem trgu; po potrebi blaži nihanja cen na trgih; ohranja dosežke zadnjih reform za povečanje konkurenčnosti evropskega kmetijstva in določa skupno trgovinsko politiko, ki EU omogoča enotno pogajanje s svetovnimi trgovinskimi partnerji.

Kmetijstvo je eno od redkih področij, na katerem se skupna politika financira v glavnem iz proračuna EU in ne iz nacionalnih proračunov.

Delovanje kmetijske politike

Skupna kmetijska politika ima tri razsežnosti: podporo trgu, dohodkovno podporo in razvoj podeželja. Razsežnosti so medsebojno povezane, zato je skupna trajnost odvisna od skupnega delovanja vseh treh.

Glede **podpore trgu** je kmetijstvo bolj odvisno od vremena in podnebnih dejavnikov kot številni drugi sektorji. Poleg tega je v kmetijstvu vedno časovni zamik med povpraševanjem in možnostjo ponudbe. Majhne spremembe v količini proizvodov pa lahko znatno vplivajo na cene, saj se naša potrošnja hrane v primerjavi z drugimi izdelki večinoma ne spreminja.

Zaradi teh poslovnih negotovosti je vloga, ki jo ima javni sektor pri zagotavljanju stabilnosti za kmete, še toliko pomembnejša.

Za zagotavljanje tržne varnosti se uporabljajo številni tržni instrumenti.

Pri **dohodkovni podpori** se z neposrednimi plačili kmetom ne zagotavlja samo osnovni dohodek, temveč tudi okoljske javne dobrine.

Tretja razsežnost je **razvoj podeželja**. Države članice oblikujejo nacionalne (včasih tudi regionalne) programe razvoja za obravnavo posebnih potreb in izzivov, s katerimi se soočajo podeželska območja.

Države članice pri oblikovanju svojih programov uporabljajo enotni seznam ukrepov, vendar imajo proste roke pri reševanju najpomembnejših vprašanj na svojem ozemlju, ki zadevajo posebne gospodarske, naravne in strukturne pogoje. Pristop Leader kot sestavni del programov za razvoj podeželja spodbuja lokalne prebivalce k reševanju lokalnih problemov.

EU za **financiranje** skupne kmetijske politike vnaprej opredeli najvišji znesek proračunskih sredstev (tako kot pri vseh politikah EU), ki se vsakič določi za sedem let. Zgornja meja odhodkov je tako določena, kmetje pa so že vnaprej seznanjeni z višino sredstev, ki so na voljo.

Zaporedne reforme so izboljšale učinkovitost instrumentov, ki so na voljo. Najmanj učinkovite instrumente so postopno nadomestili z učinkovitejšimi, ki so skupni kmetijski politiki omogočili boljše odzivanje na potrebe kmetov ter zahteve in potrebe potrošnikov.

Prvi dve razsežnosti – podpora trgu in dohodkovna podpora – se financirata izključno iz proračuna EU, medtem ko razvoj podeželja temelji na večletnem načrtovanju in sofinanciranju držav članic.

Politika se financira iz proračuna EU

Nekateri menijo, da je višina proračunskih sredstev za skupno kmetijsko politiko sporna. Pogosto slišimo, da je „polovica proračuna EU namenjena skupni kmetijski politiki“. Takšna izjava ne upošteva proračunskih mehanizmov EU ali ciljev skupne kmetijske politike.

Res je, da skupna kmetijska politika porabi približno 40 % proračuna EU. To je posledica dejstva, da je skupna kmetijska politika eno od redkih področij, ki se financirajo v glavnem iz sredstev EU. V nasprotju s tem večino drugih politik financirajo predvsem države članice.

Pomembno je tudi, da stroške za skupno kmetijsko politiko obravnavamo v okviru vseh javnih izdatkov v EU. V tem smislu je proračun SKP majhen, saj pomeni samo 1 % vseh javnih izdatkov v EU.

Poleg tega se je delež proračuna EU, namenjen skupni kmetijski politiki, v zadnjih 30 letih zelo zmanjšal, in sicer s skoraj 75 % na približno 40 %.

V tem obdobju se je Uniji pridružilo 17 novih držav članic (zaradi česar se je število kmetov skoraj podvojilo), zato so stroški na kmeta danes precej manjši kot v preteklosti.

Kako ukrepa Evropska unija

V osrčju skupne kmetijske politike so kmetje

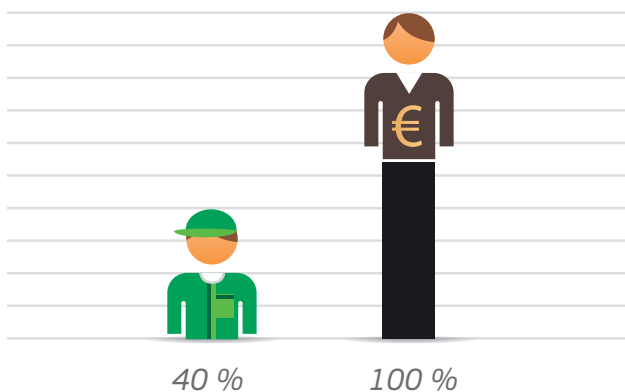
Kmetje so zelo pomembni gospodarski akterji na podeželskih območjih, ki jih EU ne sme izgubiti. Temeljnega, prvinskega znanja o kmetovanju se ni mogoče naučiti iz knjig, ampak se prenaša z generacije na generacijo.

Vendar za številne mlade ljudi kmetovanje ni več privlačen poklic, zato število kmetov upada. V prvotnih šestih državah EU je v 60. letih 20. stoletja živelo šest milijonov kmetov, od takrat pa se je to število več kot prepolovilo.

Zato SKP s sredstvi za nakup zemlje, strojev in opreme pomaga mladim, da se začnejo ukvarjati s kmetovanjem. Zagotavlja tudi nepovratna sredstva za izobraževanje novih in že uveljavljenih kmetov na področju najnovejših tehničnih proizvodnih metod.

Spodbujanje mladih kmetov in zagotavljanje kontinuitete od en do druge generacije je resničen izziv za razvoj podeželja v EU.

DOHODEK IZ KMETIJSKE DEJAVNOSTI V PRIMERJAVI Z DOHODKOM IZ NEKMETIJSKIH DEJAVNOSTI

Podatki pomenijo povprečje v EU za podjetniški dohodek v kmetijstvu na neplačano letno število delovnih enot kot delež povprečne plače v celotnem gospodarstvu na ekvivalent polnega delovnega časa

Vir: Evropska komisija.

KAJ NAŠI KMETJE PRIDE LAJO VSAKO LETO

Povprečje za obdobje 2008–2010.

- **Žita:** 300 milijonov ton
- **Sladkor:** 16 milijonov ton
- **Oljnice:** 21 milijonov ton
- **Oljčno olje:** 2 milijona ton
- **Jabolka:** 10 milijonov ton
- **Hruške:** 3 milijone ton
- **Agrumi:** 10 milijonov ton
- **Vino:** 170 milijonov hektolitrov
- **Goveje in telečje meso:** 8 milijonov ton
- **Prašičje meso:** 20 milijonov ton
- **Perutninsko meso:** 12 milijonov ton
- **Jajca:** 7 milijonov ton
- **Mleko:** 140 milijonov ton

Kmetovanje je težavno zlasti v nekaterih delih Evrope, npr. na hribovitih, gorskih in/ali oddaljenih območjih. Na teh območjih je pomembno ohranjanje skupnosti. SKP s sredstvi zagotavlja, da podeželske skupnosti na občutljivih območjih ostajajo gospodarsko uspešne in se ohranjajo.

SKP zagotavlja, da kmetje proizvajajo, kar želijo potrošniki

SKP koristi državljanom EU. V naših trgovinah in supermarketih je vedno dovolj hrane po splošno dostopnih cenah. Danes povprečna družina v večini držav EU nameni približno 15 % mesečnega dohodka za hrano. Ta delež se je od leta 1962 prepolovil.

Kmetje nam zagotavljajo zanesljivo ponudbo visokokakovostne hrane. Evropa velja za vodilno svetovno proizvajalko v določenih panogah, kot

Kmetje si vedno bolj prizadevajo za zaščito okolja in ohranjanje lepote krajine.

so sektorji oljčnega olja, mlečnih izdelkov, mesa, vina in žganih pijač. Poleg tega lahko preprosto ugotovimo, kako in kje je bila naša hrana pridelana, saj pravila o označevanju ter sledljivosti zagotavljajo potrošnikom informacije, ki jih potrebujejo za ozaveščeno odločanje pri nakupu hrane.

Številni potrošniki se raje odločajo za lokalne ali regionalne proizvode, kadar so ti na voljo. Povpraševanje po tradicionalnih kmetijskih proizvodih je vse večje. Kmetje zato proizvode vse pogosteje prodajajo potrošnikom neposredno na tržnicah, pri čemer svoje proizvode predelujejo, da jim dodajo lokalno vrednost.

Kmetje delujejo kot upravitelji podeželja

Približno polovica zemljišč v EU je obdelanih, zato je kmetovanje dejansko zelo pomembno za naše naravno okolje. Skozi stoletja je kmetijstvo prispevalo k ustvarjanju in ohranjanju različnih in dragocenih polnaravnih habitatov. Ti danes oblikujejo različne krajine po vsej EU in so zatočišče številnih prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst. Kmetijstvo in narava sta medsebojno povezana. Zaradi zaporednih reform SKP so naše kmetijske metode okolju vse prijaznejše.

Danes imajo kmetje torej dve vlogi, tj. pridelavo hrane in upravljanje podeželja. Z upravljanjem podeželja zagotavljajo javne dobrine. Dobro upravljanje in skrb za podeželje koristi celotni sedanji in prihodnji družbi.

Edino pravično je, da SKP nagradi kmete, ker nam zagotavljajo to dragoceno javno dobro.

V okviru SKP kmetje vse pogosteje uporabljajo dohodkovno podporo za uvedbo okoljsko trajnostnih načinov kmetovanja. Podpora jim omogoča, da zmanjšajo količine kemičnih gnojil ali pesticidov za svoje posevke. Omogoča jim tudi zmanjšanje gostote živali, tj. števila glav rejne živine na hektar zemlje. Druge prilagoditve zajemajo puščanje neobdelanih meja med njivami, ureditev ribnikov ali drugih krajinskih objektov ter zasajanje dreves in živih mej. Ti vidiki kmetijstva presegajo običajne načine kmetovanja in dobre kmetijske prakse.

Poleg tega SKP spodbuja kmetijske prakse, kot sta ohranjanje trajnega travinja in varovanje estetske vrednosti pokrajine – v skladu z željami javnosti.

Kmetje morajo upoštevati tudi druge prednostne naloge, kot so varstvo biotske raznovrstnosti in habitatov prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst, upravljanje vodnih virov in spoprijem s posledicami podnebnih sprememb.

V zvezi s tem je pomemben program EU Natura 2000. To je omrežje približno 25 000 območij, ki zajemajo približno eno petino ozemlja EU, cilj programa pa je zaščititi biotsko raznovrstnost Evrope. To niso zamejena varovana območja, temveč odprta ter pogosto odvisna od trajnostnih človekovih dejavnosti in rabe zemljišč, ki so jih oblikovale in ohranjale.

Številna območja so na kmetijskih zemljiščih, zato se kmetje zavežejo, da pri njihovem upravljanju ohranjajo biotsko raznovrstnost.

Gospodarstvo na podeželju in način življenja sta odvisna od kmetijstva

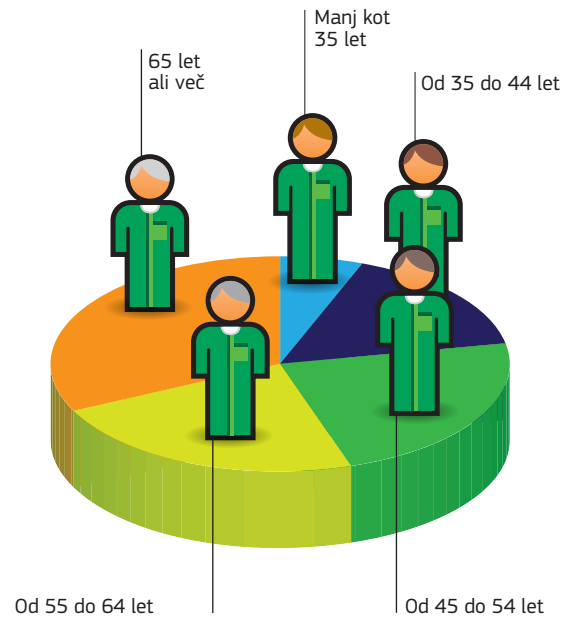
Kmetijstvo je glavna gospodarska dejavnost na večini podeželskih območij EU. Vendar številni kmetje opravljajo dodatne dejavnosti, kot sta predelava hrane in nastanitev turistov. Diverzifikacija gospodarstva na podeželju je vir moči, zato jo EU s programi razvoja podeželja podpira in spodbuja.

Približno polovica prebivalcev EU živi na podeželju. Brez kmetijstva bi bilo težko ohranjati in povezovati številne skupnosti. Če bi kmetijstvo izginilo, bi imela številna območja težave zaradi opuščanja zemljišč.

SKP s finančno pomočjo kmetom omogoča, da še naprej obdelujejo zemljišča in ustvarjajo dodatna delovna mesta za obnavljanje vasi, ohranjanja krajine ali projektov na področju kulturne dediščine ter veliko drugih nalog, ki so neposredno ali posredno povezane s kmetijstvom in podeželskim gospodarstvom.

Ta ukrep pomaga pri preprečevanju odseljevanja s podeželja zaradi zelo pičlih možnosti za zaposlitev in visoke stopnje brezposelnosti. S tem se tudi ohranjajo in izboljšujejo javne službe, kot so šole in zdravstvene službe, kar je spodbuda prebivalcem, da ostanejo na podeželju in tam vzgajajo otroke.

KMETJE SO VSE STAREJŠI

Vir: Eurostat, 2007.

Kmetijstvo potrebuje mlade.

Za gospodarsko rast in nova delovna mesta v Evropi potrebujemo učinkovite in konkurenčne kmete.

Izboljšati je treba dinamiko majhnih družinskih kmetij. Številni kmetje so starejši od 55 let in se v prihodnosti ne bodo več dejavno ukvarjali s kmetijstvom. EU priznava, da je starostna struktura kmetov skrb zbujajoča. V okviru politike je treba vsekakor pomagati mladim kmetom na začetku kmetovanja, da bodo podeželska območja Evrope uspešno premagala številne izzive.

SKP spodbuja produktivnost in inovacije

V okviru SKP lahko kmetje dosežejo večjo produktivnost in izboljšajo svoje strokovno znanje.

SKP je na začetku kmete spodbujala k uporabi sodobnih strojev in novih tehnik, vključno z uporabo umetnih gnojil in sredstev za zdravstveno varstvo rastlin. Ti ukrepi so bili potrebni, ker je bila takrat prednostna naloga pridelati več hrane za prebivalstvo.

Politika je bila zelo učinkovita, saj se je produktivnost znatno povečala. Donos pridelkov se je izredno povečal, vendar od leta 2000 ostaja nespremenjen. V prihodnjih letih bodo bistvena naloga raziskav in inovacij ta, da omogočijo kmetom, da z manjšimi viri proizvedejo več.

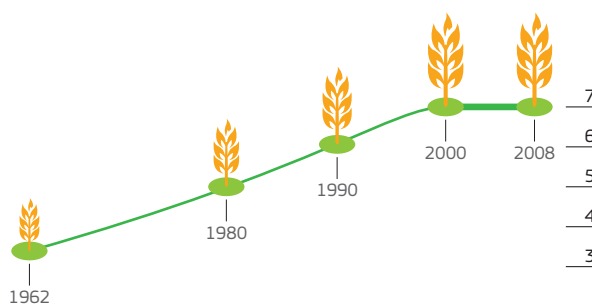
Zaradi presežkov hrane, ki so bili posledica te politike, so se spremenile prednostne naloge SKP. Zdaj SKP kmete spodbuja:

- h kmetovanju na tak način, da se zmanjšujejo emisije toplogrednih plinov;

- k uporabi okolju prijaznih kmetijskih metod;
- k izpolnjevanju standardov na področjih javnega zdravja, okolja in dobrega počutja živali;
- k proizvodnji in trženju kulinarčnih specialitet lastne regije;
- k intenzivnejšemu izkoriščanju gozdov in gozdnega rastja;
- k razvoju novih načinov uporabe kmetijskih proizvodov v panogah, kot so kozmetika, zdravila in obrtne dejavnosti.

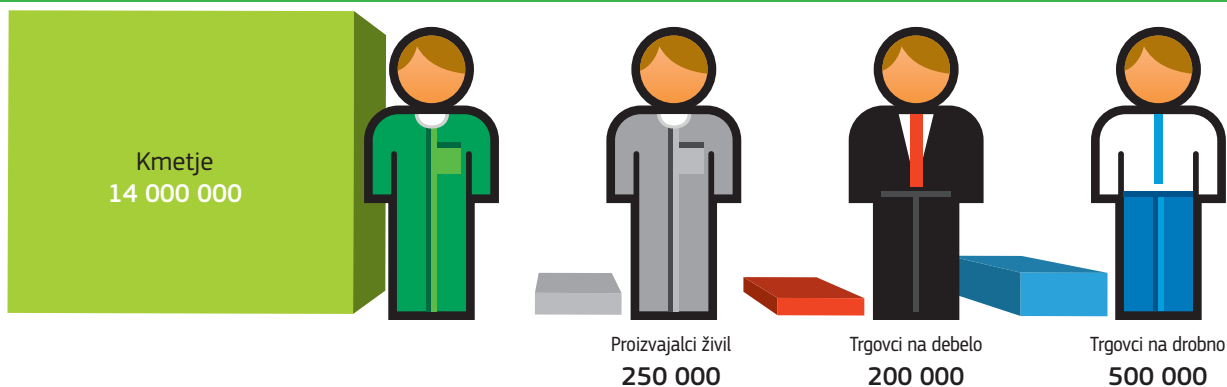
Sredstva EU za raziskave so namenjena razvoju novih sistemov kmetovanja, ki bodo kmetom pomagali pri reševanju številnih izzivov, tudi izzivov, povezanih s podnebnimi spremembami, in vse večje obremenitve

USPEŠNEJŠE KMETIJE: PRIDELEK PŠENICE V PRVOTNIH ŠESTIH DRŽAVAH ČLANICAH EU

Pridelek v tonah na hektar. Vir: Evropska komisija.

VERIGA OSKRBE Z ŽIVILI: ŠTEVILO PODJETIJ

Podatki so za leto 2007 (kmetijstvo) in 2009 (druge panoge). Vir: Eurostat.

naravnih virov. Naši kmetje bodo v prihodnosti morali z manjšimi viri proizvajati več. To bi bilo mogoče doseči z razvojem instrumentov, kot so partnerstva za inovacije, namenjena spodbujanju inovacij v kmetijstvu z odpravljanjem obstoječe vrzeli med raziskavami in kmetijskimi praksami, ter spodbujanjem komunikacije in sodelovanja med zainteresiranimi stranmi (kmetje, svetovalci, kmetijska podjetja, znanstveniki, uprave itd.).

Posodabljanje je ena od prednostnih nalog SKP

Posodabljanje kmetij je bil in ostaja pomemben cilj SKP. Številni kmetje v EU so nepovratna sredstva izkoristili za posodobitev kmetijskih poslopij in strojev. Drugi so z nepovratnimi sredstvi izboljšali kakovost rejnih živali in pogoje njihove vzreje.

Izziv je zagotoviti, da bo posodobitev kmetom pomagala doseči gospodarsko konkurenčnost in uporabljati okoljsko trajnostne metode.

Program SKP za razvoj podeželja bo še naprej znatno prispeval k spremembam in napredku: kmetom bo zagotavljal priložnost za izboljšanje kmetij in v bolj splošnem smislu tudi podeželja, na katerem živijo.

Naši kmetje bodo v skladu z evropsko strategijo za gospodarsko rast v naslednjem desetletju, tj. strategijo Evropa 2020, postali učinkovitejši in konkurenčnejši.

Čeprav so nepovratna sredstva in posojila najpomembnejša, obstajajo tudi drugi načini za pomoč kmetom. Med manj vidnimi načini zagotavljanja koristne pomoči kmetom so programi izobraževanja in kmetijske svetovalne službe.

Zakaj kmetje ne dobijo vedno pravičnega plačila

Kmetije so v veliki večini razmeroma majhne. Povprečen kmet v EU ima samo 12 hektarjev zemlje (kar je enakovredno približno 20 nogometnim igriščem) in 70 % kmetij meri manj kot pet hektarjev.

Kmetje zaradi majhnosti kmetij težje dosežejo najboljšo tržno ceno za svoj pridelek. Tržna cena ne odraža nujno njihovega prizadevanja za višjo kakovost in dodano vrednost.

SKP kmetom vse bolj pomaga okrepiti pogajalski položaj v primerjavi z drugimi udeleženci v verigi oskrbe z živili.

EU pomaga kmetom, tako da spodbuja:

- ustanavljanje organizacij proizvajalcev – te organizacije omogočajo kmetom oblikovanje skupin, da lahko združeno prodajajo svoje proizvode, kar jim zagotavlja večjo tržno moč na živilskem trgu;
- druge oblike sodelovanja, s katerimi pridobijo večji finančni vpliv na trgu, dosežejo večji dobiček in so konkurenčnejši;
- specializirane vrste pridelave, kot je ekološko kmetovanje;
- vzpostavljanje pogodbenih razmerij v celotni verigi oskrbe z živili;
- oblikovanje vzajemnih skladov in sistemov zavarovanja, ki kmetom omogočajo boljši odziv na nestabilnost trga ali hitro zniževanje cen.

Poleg tega lahko uporaba sodobnih informacijskih in tržnih orodij ter orodij za obvladovanje tveganja poveča znanje in pogajalsko moč kmetov v verigi oskrbe z živili.

Kakovost evropske hrane uživa velik sloves in jo podpira več programov EU.

Kakovostna hrana – ključ do uspeha

Evropa slovi po zelo raznoliki ponudbi delikates, vina in piva, kar se odraža v njenih velikih kulinarčnih tradicijah.

Vedno si je prizadevala za varno in kakovostno hrano, zato je v prejšnjih letih razvila različne metode, denimo tržne standarde, sisteme kakovosti za označevanje proizvodov posebne kakovosti, sisteme certificiranja in higienske predpise.

TRŽNI STANDARDI: standardi veljajo za večino kmetijskih proizvodov. Uporabljajo se za opredelitev kategorij proizvodov, minimalnih proizvodnih standardov in nekaterih zahtev glede označevanja. Potrošnik je tako bolj obveščen o določenem proizvodu (denimo o poreklu ali sorti sadja in zelenjave) in lažje primerja cene proizvodov podobne kakovosti. Zaradi teh standardov je trgovanje v Evropi lažje.

SISTEMI KAKOVOSTI ZA OZNAČEVANJE PROIZVODOV POSEBNE KAKOVOSTI:

za tiste proizvode, ki so posebej povezani z geografskim poreklom, obstajata dva logotipa: zaščiteni označba porekla (ZOP) in zaščiteni geografska označba (ZGO). Kakšna je razlika?

Zaščiteni označba porekla: oznaka za živilo evropske kakovosti z zaščitenim geografskim poreklom.

Zaščiteni geografska označba: oznaka za živilo evropske kakovosti, ki je tesno povezano z določenim območjem.

Evropski logotip za ekološko pridelane proizvode.

- Zaščitena označba porekla (ZOP) označuje živilske proizvode, ki so v celoti proizvedeni na določenem geografskem območju, in sicer po priznanem postopku ter z regionalnimi sestavinami in značilnostmi, ki so vezane na geografsko območje. Med temi proizvodi najdemo številne sire (npr. queso manchego ali feta), suhomesne proizvode (npr. prosciutto di San Daniele), oljčna olja (Umbria, Kalamata, Montoro-Adamuz), sadje in zelenjavo ter seveda številna vina.
- Zaščitena geografska označba (ZGO) označuje živilske proizvode, katerih kakovost ali sloves sta vezana na območje, v katerem se opravi vsaj ena stopnja proizvodnje. Zaščiteno geografsko označbo imajo piva (*Münchener Bier*, *Českobudějovické pivo*), meso (škotska govedina, različne vrste francoske perutnine) ter pekovski izdelki in ribe (zlasti škotski gojeni losos).

EKOLOŠKO KMETOVANJE: uporablja se poseben logotip za ekološko pridelane proizvode, ki zagotavlja upoštevanje evropskih proizvodnih standardov za ekološko kmetovanje. Ekološko kmetovanje upošteva naravne življenjske cikle rastlin in živali ter zmanjšuje naš vpliv na okolje. Kmetijske metode izpolnjujejo natančne in zahtevne predpise evropske zakonodaje.

SISTEMI CERTIFICIRANJA: sistemi prostovoljnega certificiranja kakovosti živil zagotavljajo skladnost s specifikacijami in lahko vsebujejo zahteve glede varovanja okolja, dobrega počutja živali, vonja in okusa proizvoda ter pravične trgovine. Evropska komisija je pripravila smernice za uskladitev teh sistemov, omejitev zahtev, ki jih morajo upoštevati proizvajalci, in preprečevanje zavajanja potrošnikov.

HIGIENSKI PREDPISI: ti predpisi se nanašajo na načelo „od kmetije do mize“ za živila, proizvedena v EU ali uvožena iz tretjih držav. Strategija Evropske unije za prehransko varnost temelji na predpisih za varnost živil, namenjenih za prehrano ljudi in živali, na znanstvenih mnenjih, ki so neodvisna in dostopna javnosti, ter nadzornih ukrepih in pravici potrošnikov, da sprejemajo odločitve glede izbire proizvodov na podlagi popolnih informacij.

Poleg tega Komisija in države članice EU z ukrepi za razvoj podeželja in s pomočjo za promocijo podpirajo kmete, ki si prizadevajo za kakovost.

EU odpira svoj trg državam v razvoju

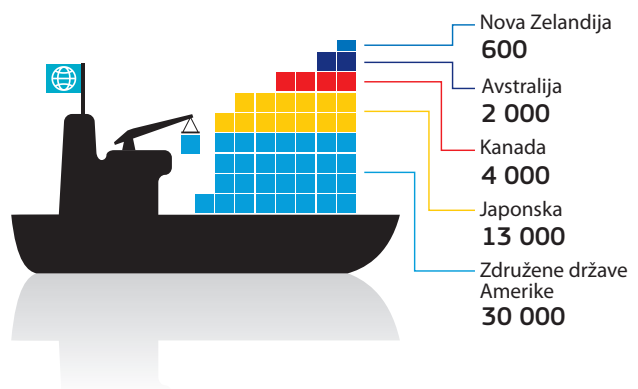
Evropska unija je največja svetovna uvoznica živil.

EU v okviru čezmorske razvojne politike pomaga državam v razvoju prodajati kmetijske proizvode v EU. Omogoča jim namreč prednostni dostop na svoj trg.

EU običajno vsako leto iz držav v razvoju uvozi kmetijske proizvode v vrednosti skoraj 60 milijard evrov. To je več od skupnega uvoza preostalih petih pomembnih uvoznic (ZDA, Japonske, Kanade, Avstralije in Nove Zelandije).

EU ima obsežne trgovinske povezave s tretjimi državami in regijskimi trgovinskimi območji ter z njimi sodeluje. Sklenila je tudi dvostranske trgovinske sporazume s sosednjimi državami in drugimi državami ter sporazume o gospodarskem partnerstvu z državami v razvoju (ali pa pogajanja o njihovi sklenitvi še potekajo).

UVOZ KMETIJSKIH PROIZVODOV IZ DRŽAV V RAZVOJU

Evropa je pomembna izvoznica kakovostne hrane

Evropa je zaradi ugodnega podnebja, rodovitne prsti in strokovnega znanja kmetov ena od najpomembnejših proizvajalk kmetijskih proizvodov na svetu.

Na svetovni ravni se bo morala proizvodnja hrane podvojiti, da bo mogoče nahraniti devet milijard ljudi, tj. predvideno število svetovnega prebivalstva leta 2050. SKP ima torej pomembno vlogo pri obvladovanju tega izziva. Zato mora EU še naprej vlagati v svoj kmetijski sektor.

EU je zaradi obsega, raznolikosti in kakovosti proizvodov pomembna izvoznica. Je vodilna izvoznica kmetijskih proizvodov, zlasti predelanih proizvodov in proizvodov z visoko dodano vrednostjo.

EU sodi med najpomembnejše in najdejavnije članice Svetovne trgovinske organizacije ter ima konstruktivno vlogo pri oblikovanju inovativnih in v prihodnost usmerjenih skupnih pravil za svetovno trgovino, vključno s kmetijstvom. EU podpira vlogo Svetovne trgovinske organizacije in tako pomaga ohranjati svoboden, pravičen in odprt trgovinski sistem za vse države sveta.

Na spodnji sliki sta prikazana uvoz in izvoz kmetijskih proizvodov v Evropsko unijo ter iz nje.

IZVOZ EU PO PANOGAH

Stroji in naprave: **21 %**

Kemikalije: **11 %**

Farmaceutski izdelki: **8 %**

Kmetijstvo: **7 %**

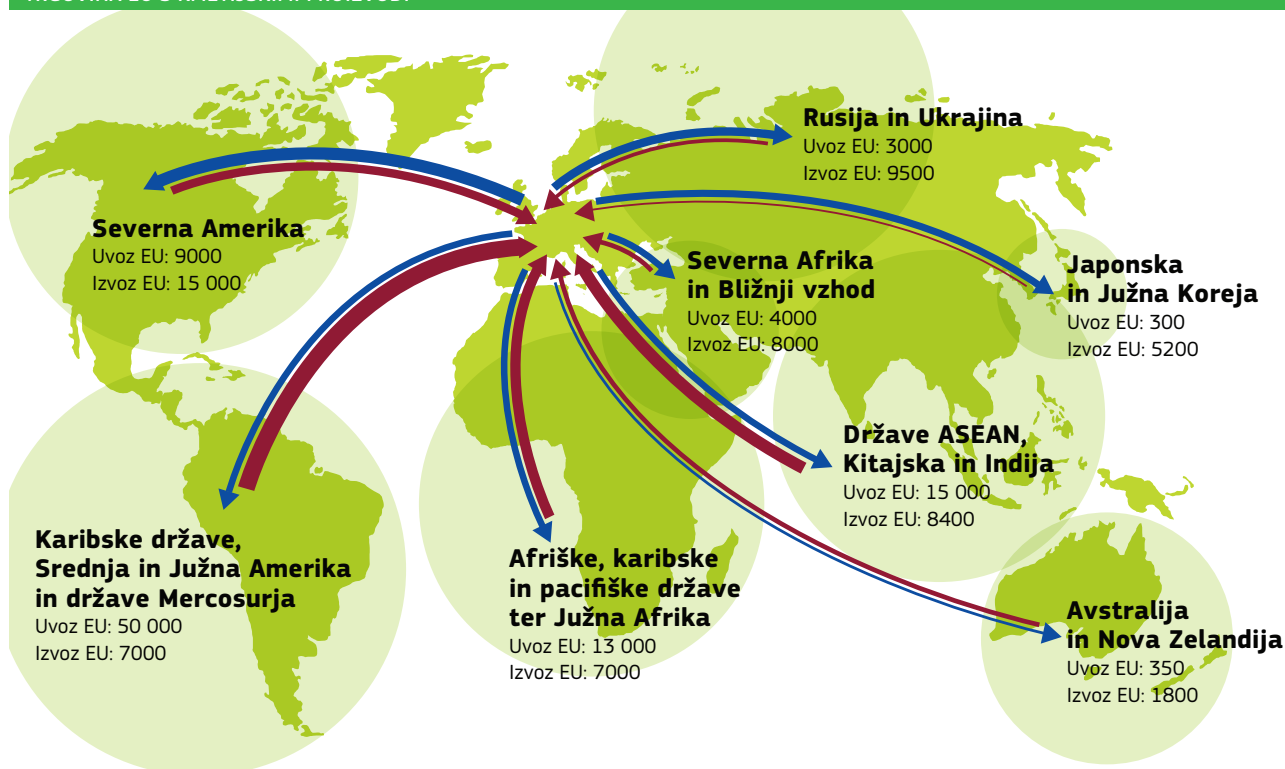
Vozila in deli: **6 %**

Tekstil: **3 %**

Gradbena oprema: **2 %**

Vir: Evropska komisija, 2010.

TRGOVINA EU S KMETIJSKIMI PROIZVODI

V milijonih evrov. Povprečje v obdobju 2008–2010.
Vir: Evropska komisija.

Evropsko kmetijstvo do leta 2020: prihodnji izzivi

Skupna kmetijska politika nam zagotavlja preskrbo s hrano ter zdrave, visokokakovostne in varne proizvode po dostopni in pravični ceni.

SKP se je z leti prilagodila spreminjajočim se gospodarskim razmeram in zahtevam državljanov. Velika večina državljanov podpira to politiko in priznava njene pomembne koristi.

Zaradi prihodnjih izzivov se politika zdaj spreminja. Evropska komisija je predstavila niz predlogov

za izboljšanje SKP. V skladu z utečeno prakso bosta te predloge najprej preučila Svet Evropske unije (ki zastopa države članice) in Evropski parlament (ki predstavlja državljane Evropske unije). Obe instituciji bosta na koncu odločili o obliki nove politike.

V prihodnjih letih bo SKP pravičnejša, okolju prijaznejša in učinkovitejša. Bo tudi inovativnejša. Tako kot v zadnjih 50 letih bo še naprej zagotavljala velike koristi vsem državljanom EU.

Dodatne informacije

- ▶ **Spletišče Evropske komisije v zvezi s kmetijstvom:** http://ec.europa.eu/agriculture/index_sl.htm
- ▶ **Videi in interaktivne predstavitve ob 50. obletnici kmetijske politike:** <http://p164665.mittwaldserver.info/sl/enter-the-exhibition.html>
- ▶ **Vprašanja o Evropski uniji? Naslovite jih na službo Europe Direct:** 00 800 6 7 8 9 10 11
<http://europedirect.europa.eu>

